MA 4th Semester Examination, 2020

SANSKRIT

Group - A (Literature)

Paper – SAN 405

Full Marks – 40 Time – 2 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks
Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable
Illustrate the answers wherever necessary

1. **प्रश्नचतुष्टयं समाधेयम्** 2× 4 = 8

क) ''अमरमङ्गलम्'' इति नाटकस्य अङ्कद्वयस्य नाम किम् ?

ख) अमरमङ्गलम् इति शब्दस्य कोऽर्थः ?

ग) अमरमङ्गलस्य टीकाकारस्य नाम किम् तस्य च टीकायाः नाम किम् ?

घ) महाकाव्यस्य वैशिष्ट्यद्वयं आलोचयन्तु ।

ङ) भीष्मकः कीदृशः राजा आसीत् ?

च) 'सुतो रवेरविनयदण्डधारणे' - इत्यत्र 'रवेः सुतो' पदद्वयेन किं सूच्येते ?

2. **श्लोकोचतुष्टयस्य व्याख्या कार्या -** 4 × 4 = 16

क) तमोऽपहं प्रतिदिननु तनोदयं
धराधरोपहितसहस्रधारकम् ।
दिनं दिनं दिनमणिमस्तगामिनम्
अनस्तगं यमपि जनाः स्म जानते ॥

ख) समन्ततो विषयतलेर्ललामनि
प्रथोयसि प्रथितविदर्भनामनि ।
परान् परं किल विषये विभीषयन्
सः भीष्मकः समिति बभूव भूपतिः ॥

ग) चितोरस्योद्धारो न पुनरभवद्धिग् भुजबलं प्रतिज्ञां मे धिग् धिग् धिगपि मम देहस्थितिमिति ।
उवाचाश्रुद्रेकस्खलितवचनं यन्मम पिता । तदद्यापि भ्राम्यद्हृदयतलमालोड़यति मे ॥

घ) आजीवनं भवदुपासनमेव धर्मस्तद् गौरवाय मरणञ्च सुखं यदीयम् ।

तेषां त्वदभ्युदय-दर्शन-वञ्चितानां मातर्दयस्व तनुजेषु भव प्रसन्ना ॥

ङ) स्वल्पं वा समुद्द्वास्तु यत् स्वातन्त्र्येण भुज्यते । तदेवातितथं राज्यं तदन्यतु विडम्बनम् ॥

(Turn Over)

च) निरन्तरं दिशि दिशि गायतां सतां मुखाम्लिकापरिणतिचिह्नचिह्नितम् ।

सुधाम्बुधेर्जलविमलञ्चयद्यशः जगज्जनाः शशधरमेव मेनिरे ॥

3. **विस्तरेण प्रश्नद्वयं आलोच्यताम् -** $8 \times 2 = 16$

क) 'रुक्मिणीहरणम्' - इति महाकाव्यमवलम्ब्य भीष्मक राजानां गुणावलीः संक्षेपेण चरितम् आलोचनीयम् ।

OR

ख) 'रुक्मिणीहरणम्' - इति महाकाव्यं केन विरचितम् ? असमन् महाकाव्ये कति सर्गाः सन्ति ? 'कलवतः सकलजनः - प्रमोदिन ----- विदधौ पदुर्विधिः' - श्लोकस्यास्य तात्पर्यमालोच्यताम् ।

ग) 'अमरमङ्गलम्' इति नाटकमवलम्ब्य अमरसिंहस्य चरित्रं वर्ण्यताम् ।

OR

घ) 'अमरमङ्गलम्' इति नाटकस्य वीरदत्तायाः मानसिकावस्थायाः परिवर्तनं कथं भवति व्याख्यायताम् ।